

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 17.09.1969, sp. zn. 8 Cz 22/69, ECLI:CZ:NS:1969:8.CZ.22.1969.1

Číslo: 69/1970

Právní věta: Byla-li zjištěna u pracovníka nemoc z povolání a pracoval-li pracovník před jejím zjištěním u organizace za podmínek, z nichž tato nemoc vzniká, odpovídá organizace za škodu z nemoci z povolání bez ohledu na to, že snad pracovník byl zvýšenou měrou disponován pro onemocnění touto nemocí. Některé nemoci uvedené v příloze č. 1 k vyhl. č. 102/1964 Sb. nevznikají pouze v pracovním procesu, nýbrž i za jiných okolností z jiného důvodu; v takovém případě je nutno umožnit organizaci, aby případně podala důkaz o tom, že nemoc vznikla výhradně z příčin, které nebyly v souvislosti s prací u organizace.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 17.09.1969

Spisová značka: 8 Cz 22/69

Číslo rozhodnutí: 69

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu

Předpisy: 65/1965 Sb. § 190

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 69/1970 sb. rozh.

Byla-li zjištěna u pracovníka nemoc z povolání a pracoval-li pracovník před jejím zjištěním u organizace za podmínek, z nichž tato nemoc vzniká, odpovídá organizace za škodu z nemoci z povolání bez ohledu na to, že snad pracovník byl zvýšenou měrou disponován pro onemocnění touto nemocí.

Některé nemoci uvedené v příloze č. 1 k vyhl. č. 102/1964 Sb. nevznikají pouze v pracovním procesu, nýbrž i za jiných okolností z jiného důvodu; v takovém případě je nutno umožnit organizaci, aby případně podala důkaz o tom, že nemoc vznikla výhradně z příčin, které nebyly v souvislosti s prací u organizace.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze 17. 9. 1969, [8 Cz 22/69](#).)

Žalobce se domáhal odškodnění nemoci z povolání; tvrdil, že pracoval u žalovaného asi 16 měsíců

jako pískař v hlučném prostředí a poté byla u něho zjištěna hluchota, příp. těžká nedoslýchavost.

Okresní soud v Hradci Králové zamítl žalobu rozsudkem z 27. 8. 1968 a krajský soud v Hradci Králové potvrdil jeho rozsudek rozsudkem ze 4. 12. 1968. Soudy obou stupňů usuzovaly na bezdůvodnost žaloby na základě znaleckého posudku, podle něhož u žalobce nejde o nemoc z povolání.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že byl rozsudky soudů obou stupňů porušen zákon a zrušil je.

Z odůvodnění:

Podle § 190 odst. 2 zák. práce odpovídá za škodu způsobenou pracovníkovi nemocí z povolání organizace, u níž pracovník pracoval naposledy před zjištěním nemoci z povolání v pracovním poměru za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen. Nemocemi z povolání jsou nemoci uvedené v příloze č. 1 k vyhl. č. 102/1964 Sb. Pod č. 35 této přílohy je uvedena i hluchota nebo těžká nedoslýchavost způsobená hlukem jako nemoc z povolání.

Ze zákonné úpravy odškodňování nemocí z povolání vyplývá zásadně, že organizace odpovídá za škodu, vzniklou z nemoci z povolání, byla-li u pracovníka zjištěna nemoc z povolání a pracoval-li pracovník předtím v pracovním poměru za podmínek, z nichž taková nemoc z povolání vzniká; přitom je nerozhodné, zda snad měl pracovník zvýšenou dispozici pro tuto nemoc. Ani v případě takové zvýšené dispozice není povinností pracovníka, aby prokazoval, že skutečně získal tu či onu nemoc z povolání při práci v organizaci; i za takového stavu platí domněnka, že jde o nemoc z povolání, jsou-li splněny shora uvedené podmínky. Pro důvodnost žalobního nároku tedy postačí v zásadě, aby žalobce prokázal, že u něho jako pracovníka jde o nemoc z povolání uvedenou v příloze č. 1 k vyhl. č. 102/1964 Sb., a to v odškodňovatelné intenzitě, a že jako pracovník pracoval za podmínek, z nichž taková nemoc vzniká.

Z výčtu nemocí z povolání uvedených v příloze č. 1 k vyhl. č. 102/1964 Sb. plyne, že většina nemocí z povolání je již svou povahou takového rázu, že nevznikají jinak než v pracovním procesu. Leč některé tam uvedené nemoci mohou vzniknout i za jiných okolností z jiného důvodu; a poněvadž právě hluchota a nedoslýchavost (podobně jako některé další nemoci z povolání) mohou být vyvolány i jinými příčinami, je nutno umožnit organizaci, aby případně podala důkaz o tom, že k vzniku nemoci nedošlo hlukem na pracovišti (takže nejde o hluchotu, popř. těžkou nedoslýchavost způsobenou hlukem na pracovišti, tj. o nemoc z povolání). Ovšem k závěru, že organizace neodpovídá (k zamítnutí žaloby) by nestačilo, jestliže by bylo prokázáno, že hluk na pracovišti toliko dovršil hluchotu nebo nedoslýchavost vyvolanou původně jinými příčinami, a to do té intenzity, kdy se tato nemoc z povolání stává odškodnitelnou.

Okolnost, že žalobce trpěl již v dřívější době ušní chorobou, nevylučuje tedy sama o sobě, že u něho jde o nemoc z povolání, za kterou žalovaný odpovídá; naopak nasvědčuje tomu, že žalobce mohl onemocnět nemocí z povolání i za poměrně krátkou dobu, po níž pracoval v hlučném prostředí. A došlo-li pouze k dovršení jeho nemoci z povolání v důsledku hluku na pracovišti, mohla by mít tato okolnost vliv toliko na výši náhrady za ztížení společenského uplatnění.

I když není důvodu k pochybnostem o odbornosti znalkyně doc. MUDr. J. J., CSc., nebyl její posudek, v němž uvedla mj., že „nejde o chorobu z povolání, protože žalobce udává nedoslýchavost v roce 1960, tedy již před prací v hluku“, že „nedoslýchavost se vyvíjela postupně, pravděpodobně následkem zánětů středoušních“ a že „nelze vzhledem k výše uvedeným nálezům (při nichž vzniklo podezření simulace) zjistit, zda jde u něho o nedoslýchavost“, dostatečným podkladem pro zamítnutí žaloby.

Podle § 6, 120 odst. 1 a § 132 o. s. ř. jsou soudy povinny co nejúčelněji a nejúplněji zjistit skutečný stav věci, provést všechny potřebné důkazy (a to i ty, které nejsou navrhovány), zhodnotit je podle své úvahy jak jednotlivě, tak v jejich vzájemné souvislosti, a přihlédnout přitom pečlivě ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Těmto povinnostem soudy obou stupňů nedostály řádně; znalecký posudek jim neměl stačit ke konečnému úsudku o bezdůvodnosti žaloby, zejména když znalkyně připustila, že při práci v hlučném prostředí mohla být vada sluchu žalobce zhoršena, a když uvedla dále bez náležitého vysvětlení, že ani toto zhoršení nelze považovat za prokázané. Výsledky řízení potvrdily, že žalobce pracoval naposled u žalovaného za podmínek, z nichž vzniká nemoc, která byla u něho zjištěna. Znalecký posudek neposkytl však spolehlivý podklad ani pro závěr, zda hluchota (popř. nedoslýchavost) žalobce dosahuje takové intenzity, aby tato nemoc (je-li uvedena v příloze č. 1 vyhl. č. 102/1964 Sb. jako nemoc z povolání) mohla být kvalifikována jako nemoc z povolání, tedy zda je za dalších předpokladů odškodnitelná. Tento nedostatek je zjevný tím spíše, že by při zvýšené dispozici žalobce stačilo k odpovědnosti žalovaného za škodu žalobce vzniklou z nemoci z povolání, že v souvislosti s prací žalobce u žalovaného v prostředí, v němž hluchota nebo nedoslýchavost z hluku vzniká, došlo k dovršení jeho nemoci. K vyloučení odpovědnosti žalovaného by tedy bylo nezbytné, aby žalovaný prokázal, že k hluchotě nebo nedoslýchavosti žalobce došlo pouze z jiného důvodu než hlukem na pracovišti. A v tomto směru není znalecký posudek zatím zcela přesvědčivý; ani okolnost uvedená znalkyní, že k profesionální hluchotě dochází až po dlouhodobém pobytu v hlučném prostředí, nevylučuje totiž, že se u žalobce projevila nemoc z povolání již v kratší době (jmenovitě tehdy, byly-li u žalobce pro jeho předchozí ušní onemocnění zvýšené předpoklady pro vznik této nemoci z povolání).

Soudy se nemohly spokojit také s tím, že znalkyně vyslovila podezření, že žalobce simuluje; bylo jejich povinností, aby uložily znalkyni – po podrobnějším objasnění skutečného stavu věcí – doplnění jejího posudku v tom, zda žalobce trpí hluchotou nebo těžkou nedoslýchavostí či zda ji předstírá; nelze přece vycházet z takového vyjádření znalkyně, které sice připouštělo nemoc, avšak nepokládalo ji za spolehlivě zjištěnou. Již tento nedostatek znaleckého posudku bránil spolehlivému posouzení, zda došlo či nedošlo k dovršení dříve narušeného zdravotního stavu žalobce v souvislosti s jeho prací na pracovišti u žalovaného, na kterém dochází ke vzniku zmíněné nemoci z povolání, či zda ke konečnému stavu onemocnění žalobce došlo pouze z jiného důvodu než hlukem na pracovišti u žalovaného. Ostatně kdyby soudy obou stupňů objasňovaly náležitě skutkový stav věci ve všech potřebných směrech, byly by – nejlépe výsledkem žalobce – zjistily, že souběžně probíhá řízení o přiznání invalidního důchodu žalobce, a byly by si tak získaly další důležité podklady pro úplné skutkové objasnění věci a na základě něho (zejména s přihlédnutím k obsahu spisů posudkových komisí i pro její správné právní posouzení).

Soudy obou stupňů, které postupovaly jinak, porušily zákon v ustanoveních § 6, 120 odst. 1, § 132 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 190 odst. 2 zák. práce a č. 35 přílohy č. 1 k vyhl. č. 102/1964 Sb.